

Kunnskapsbasert kassering på EAHIL-konferansen i Lisboa

Av Regina Kufner Lein, Universitetsbibliotekar ved Bibliotek for medisinske fag, Universitetsbiblioteket i Bergen

Å finne frem til kunnskapsbaserte kriterier for kassering av bøker var ett av temaene vi jobbet med på workshopen om kunnskapsbasert bibliotekpraksis på EAHIL-konferansen i Lisboa. Målet med workshopen var å lære om hvordan vi selv kan jobbe kunnskapsbasert i vårt daglige arbeid.

Å jobbe mer kunnskapsbasert i det daglige bibliotekararbeid er ett av tiltakene i den nye strategiplanen for vårt bibliotek. Jeg er sikker på at det er flere bibliotek i Norge som har tilsvarende mål. Workshopen "Navigating the Evidence Base: Planning and Delivering Effective Library Services" var derfor veldig interessant. Andrew Booth fra University of Sheffield som er kjent som forfatter av den eneste boka om kunnskapsbasert bibliotekpraksis (1), var kursholder på det fire timer lange kurset.

Bibliotekansatte i medisinske og helsefaglige bibliotek vet mye om kunnskapsbasert praksis (KBP). Mange av oss underviser helsepersonell i KBP. Men for egen del har jeg i alt for liten grad tatt det i bruk selv i eget bibliotekararbeid. Gjennom workshopen håpet jeg å få ikke bare et løft selv, men også noen tips om hvordan jeg kan bidra til mer kunnskapsbasert jobbing for hele biblioteket vårt.

Siden workshopen var satt opp i en forelesningssal, forventet jeg full sal og regnet mer med en forelesning enn en workshop. Det viste seg at vi bare var ti deltakere, og vi jobbet for det meste i to grupper à fem personer. Begge gruppene hadde kjempe-gode diskusjoner, og det var helt enormt hva vi erfarte og lærte på den korte tida.

Vi var enige om at målet med kunnskapsbasert bibliotekpraksis er å forbedre bibliotekets tilbud og tjenester til vårt publikum. Selvsagt kan også interne prosesser bli forbedret gjennom

kunnskapsbasert praksis. Som regel har vi tre kilder for vårt forbedringsarbeid: egen observasjon av praksis, tilbakemeldinger fra brukerne, og forskning. Ofte har vi minst kjennskap til forskning om emnet. Når det gjelder brukerne, så har vi vanligvis tilbakemeldinger fra bare noen få brukere, og sjelden en fyldig brukerundersøkelse å støtte oss til.

De ulike trinnene i kunnskapsbasert bibliotekpraksis likner på det vi kjenner fra egen undervisning av KBP for helsepersonell:

1. Articulating your question
2. Assembling the Evidence Base
3. Assessing the Evidence
4. Agreeing a plan of action
5. Adapting and adopting

Som Andrew Booth påpekte fungerer det best å følge disse trinnene når man jobber med en problemstilling på egen hånd. Erfaringen viser at vi ofte jobber i grupper og at vi da beveger oss litt frem og tilbake mellom disse trinnene. I workshopen jobbet vi oss gjennom alle 5 trinn.

Articulating your question

Vi nevnte eksempler fra våre bibliotek og øvde oss i å sette opp problemstillingen ved hjelp av SPICE. SPICE er et verktøy for å splitte opp problemstillingen i komponenter, for lettere å kunne finne synonymer og å lage en søkestrategi basert på disse. SPICE likner på PICO (Problem/Population, Intervention, Comparison, Outcome) som er mye brukt innen medisin og helsefag.

Booth (2, side 363) definerer det slik:

“The resultant SPICE framework thus comprises:

- Setting – where?
- Perspective – for whom?
- Intervention – what?
- Comparison – compared with what?
- Evaluation – with what result?”

I SPICE er ”P” fra PICO splittet opp i setting og perspective, altså hvor noe foregår og fra hvilken synsvinkel; det passer bedre for generelle problemstillinger innen bibliotekfag

Articulating your question

Hver gruppe hadde fått sin problemstilling av kursholder. Min gruppe hadde fått som tema å utvikle kriterier for kassering av bøker på grunn av plassproblemer i biblioteket (se 3). For å gjøre det mer reelt fikk vi tildelt roller som vi skulle ha under hele workshopen: én fikk rollen som biblioteksjef, to var bibliotekansatte, og to var brukere. Først klargjorde vi våre interesser, som var nokså ulike: Biblioteksjefen ville kassere halvparten av beholdningen og foreslo å kaste alt som var eldre enn 5 år; brukerne ville selvfølgelig beholde alt; bibliotekarene ønsket en oppdatert samling, som var fristende og lett å orientere seg i, og ville finne frem til kriterier som alle kunne enes om.

Assembling the Evidence Base

Godt at det finnes andre som har tenkt og forsket på dette emnet før oss. Vi diskuterte i gruppen hvilke kilder vi kunne bruke til å finne stoff om emnet. I tillegg til databaser nevnte vi flere andre kilder vi kunne bruke, som for eksempel diskusjonslister der kasseringskriterier blir diskutert; vi kan spørre kolleger, biblioteket har kanskje mottatt klager og andre tilbakemeldinger fra brukere om samlingen, vi kan analysere utlånsstatistikk på utnyttelse av egen samling, kanskje vi har resultater fra en brukerundersøkelse, med mer.

Når det gjelder databaser finnes det en meget relevant database til å søke på bibliotekfaglige emner, nemlig databasen LISTA (Library, Information Science and Technology Abstracts) som er gratis tilgjengelig via www.libraryresearch.com.

Dessuten inneholder PubMed/Medline og Cochrane Methodology Register mye relevant informasjon innen bibliotekfaget. Det interessante er at disse tre gratis databasene til sammen inneholder mesteparten av relevante artikler. I en studie av Sampson et al. (4), som Andrew Booth henviste til, fant de omkring 85% av de relevante artiklene i disse tre databasene.

Assessing the Evidence

Gruppene fikk utdelt resultater av litteratursøk med referanser som vi skulle gå gjennom og vurdere. Hvordan leser man kjapt fem sider med tettskrevne sammendrag, vurderer kvaliteten og vurderer om artikkelen er relevant for vår problemstilling? Litt småstresset startet vi på første side og leste linje for linje, men som det fremkom i diskusjonen etterpå erfarte hver og en av oss at vi måtte bruke en annen strategi. Å lete opp relevante ord i abstractet var mye raskere og vi kunne relativt enkelt forkaste noen av artiklene som ikke relevante.

Det var verre å vurdere kvaliteten. Kvaliteten var ikke alltid så god og heller ikke så enkel å vurdere, selv om vi hadde noen kriterier fra EBL Critical Appraisal Checklist (5). Sjekklisten var best å bruke som et grunnlag for en diskusjon, og ikke så mye for å avgjøre om artikkelen var nyttig eller ikke. Problemet med slike generelle sjekklister er at mange av spørsmålene ikke er anvendbare for den aktuelle artikkelen. For eksempel er det et spørsmål om representativiteten til ”study population” – i vår problemstilling (kassering av bøker) hadde ”population” ingenting med mennesker å gjøre, men var lik ”bøkene”. Så her må vi tenke oss godt om før vi svarer på spørsmålene!

Det ble også gjort klart at vi ikke bør forkaste en artikkel for fort, den kan tross alt inneholde gode elementer og idéer som er relevante for oss; det er et tips fra Koufogiannakis & Crumley, et kapittel i boka til Booth & Brice. (1)

Agreeing a plan of action

Hvordan setter vi vårt nye prosjekt eller endringene ut i livet? På workshopen benyttet vi SCOPE som er et verktøy for å lage en

fremdriftsplan. **SCOPE** er et akronym for:

Severity: Hvor mye haster det? Hvor viktig er prosjektet?

Clients: Passer den planlagte endringen til våre brukeres behov og interesser?

Opportunity: Når bør vi sette i gang? Har forutsetningene endret seg mens vi jobbet med prosjektet?

Politics: Har vi lokal støtte for prosjektet?

Economics: Har vi råd til denne endringen? Vil noe annet bli skadelidende?

Ved hjelp av **SCOPE** er det enklere å tenke gjennom og svare på alle viktige spørsmål før vi gjør noen konkrete endringer. Dette skulle vi gjerne hatt mer tid til på workshopen.

Adapting and adopting

Tilpassing og implementering er siste trinn i kunnskapsbasert praksis. Ideelt sett ønsker vi å finne studier og dokumentasjon som vi kan bruke direkte i vår situasjon. Som regel finner vi ikke det, men må tilpasse andres funn til vår virkelighet. Mye av informasjonen vi finner gjennom litteratursøk er imidlertid mer generelle funn, som øker vår forståelse eller gir oss informasjon om de ulike valgene vi har.

Til dette trinnet hører også å evaluere resultatene av prosjektet vi gjennomførte. For det første bør vi evaluere selve prosjektet/endringen vi har introdusert i biblioteket. Vi må bestemme hva vi vil måle og hvordan, hvilke data vi må samle inn for å svare på spørsmålene. Det kan også ha oppstått nye spørsmål som er verdt å gå videre med.

For det andre bør vi vurdere selve prosessen vi har vært gjennom ved å jobbe kunnskapsbasert. Har vi fulgt de fem trinnene? Har vi lært noe? Hva har vi lært? Har vi avdekket noen områder der vi er særlig kunnskapsrike eller der vi trenger mer kunnskap?

Til slutt

Workshopen i Lisboa var på bare fire timer. Vi skulle gjerne hatt mer tid, spesielt til den siste delen.

Om noen lurer på hva den andre gruppen på EAHIL-workshopen hadde som tema, så handlet det om hvorvidt biblioteket burde erstatte sine trykte nyhetsbrev med en blogg. Det er en meget aktuell problemstilling det også, men jeg kunne bare velge ett!

Og en ting til: To av deltakerne i gruppen min hadde laget kasseringkriterier for sine bibliotek. På vårt bibliotek skal vi revidere kriteriene for kassering, og da passer det veldig godt med alt jeg lærte på workshopen, i tillegg til de to listene med kriterier fra deltakerne! Om noen av dere som leser dette har kriterier for kassering de ønsker å dele med meg, ville det være supert, send til regina.lein@ub.uib.no.

EAHIL-konferansen i Lisboa var full av hyggelige mennesker og var meget givende. Mange takk til SMH for reisestøtten.

Regina Küfner Lein
Bibliotek for medisinske fag,
Universitetsbiblioteket i Bergen
regina.lein@ub.uib.no

Referanser

1. Booth A., Brice A. (eds). Evidence-based practice for information professionals: a handbook. London: Facet Publ; 2004. XVI, 298 s. <http://ebliptext.pbworks.com/>
2. Booth A. Clear and present questions: formulating questions for evidence based practice, Library Hi Tech. 2006; 24(3): 355-368.
3. Booth A. Fahrenheit 451?: a "burning question" on the evidence for book withdrawal. Health Info Libr J. 2009; 26(2):161-5.
4. Sampson M, Daniel R, Cogo E, Dingwall O. Sources of evidence to support systematic reviews in librarianship. *J Med Libr Assoc.* 2008; 96(1):66-9. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2212322/?tool=pubmed>
5. Glynn, L. EBL Critical Appraisal Checklist. Memorial University of Newfoundland; [hentet 2010-08-26]. Tilgjengelig fra: <http://www.nihs.ie/pdf/EBL%20Critical%20Appraisal%20Checklist.pdf>